

М. В. Корнєєв,
к. е. н., доцент, Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

ОСОБЛИВОСТІ РУХУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

В статті формалізовано взаємозв'язок фінансової інфраструктури та руху фінансових ресурсів на макрорівні. Розкрито окремі передумови зміни характеру руху фінансових ресурсів. Розглянуто структурний елемент економіки – фінансовий сектор у контексті його випереджаючого розвитку над реальним. Наведено структуру фінансового сектору у відповідності до Системи національних рахунків. Виділено окремі аспекти активізації руху фінансових ресурсів. Визначено специфічні особливості руху фінансових ресурсів на сучасному післякризовому етапі. Встановлено необхідність ідентифікації диспропорцій у русі фінансових ресурсів на макрорівні.

The article singles out the principles interconnection infrastructure and financial movement of financial resources at the macro level. Reveals certain preconditions changing nature of the movement of financial resources in the economy. The structural element of the economy - the financial sector in the context of its advanced development of the real. The framework of the financial sector of Ukraine in accordance with the System of National Accounts. Highlight some aspects of revitalization movement of financial resources in the domestic economy. The general movement of the specific features of financial resources in the economy of Ukraine. The evaluation of imbalances movement of financial resources in the economy is established.

Ключові слова: фінансові ресурси, рух, фінансова інфраструктура, фінансовий сектор, структура, економіка.

Keywords: financial resources, traffic, the financial infrastructure, the financial sector, structure, economy.

Постановка проблеми. Неоднозначність чинників, призводячих до змін специфіки та характеру руху фінансових ресурсів (ФР) на макрорівні актуалізує проведення додаткових досліджень у аспекті їх систематизації. Поряд з цим, актуальності набувають питання деталізації засад випереджаючого розвитку фінансового сектору в економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ФР в економіці, їх руху приділена увага в багатьох працях вчених-економістів. Серед них: Г.Азаренкова, О.Василик, В.Глущенко, В. Іноземцев, М.Льїн, А.Мороз, К.Павлюк, С. Льовочкін, В. Опарін, В. Федосов, Дж. Форрестер, С.Фролов тощо. Характерні особливості розвитку вітчизняної економіки розглядаються у працях таких учених: В. Гесць, М. Зверяков, А.Гриценко, Б.Кваснюк, О.Колодізєв, В.Корнєєв, М.Крупка, І. Лукінов, А. Чухно та ін. Ряд науковців особливу увагу у власних працях приділяють проблематиці випереджаючого розвитку фінансового сектору економіки поряд з іншими секторами, зокрема: О.Барановський, Т.Васильєва, Ю.Коваленко, С.Міщенко, С. Льовочкін, О.Луняков, В.Лук'янов, І.Лютий, С.Науменкова, В. Опарін, А.Семенов, З. Боді, В.Мілберг, Дж. Кейнс, Г.Епштейн, Р. Левін, Г.Кріппнер, Дж. Стігліц, В. Федосов, О. Малютін, І.Рекуненко, І.Школьник тощо. При цьому, у більшості наукових праць наведені вище питання розглядаються окремо, що обумовлює подальше систематизоване їх дослідження, особливо, враховуючи сучасні післякризові умови господарювання.

Метою дослідження є ідентифікація специфічних особливостей, характеру руху ФР в економіці України на сучасному післякризовому етапі її розвитку.

Основні результати дослідження. Фундаментальне значення у розвитку економіки країни відіграють ФР. При цьому, важливо зосереджувати увагу й на характері та специфічних особливостях їх руху. Вивчаючи такі особливості руху ФР в економіці слід підкреслити вагому роль фінансової інфраструктури у його забезпеченні (рис. 1) [1;5].

Рис. 1. Формалізація взаємозв'язків фінансової інфраструктури та руху ФР

Загальновизнані складові сучасної фінансової інфраструктури наведено на рис. 2 [1;5].

Рис. 2. Складові фінансової інфраструктури

Сучасна фінансова інфраструктура є доволі динамічною та формується, як правило, на окремих рівнях (на національному рівні їй властиві одні особливості, глобальному – інші). Складові такої інфраструктури сприяють її розростанню, що характерно для постіндустріального типу економіки [1;5]. Поряд з цим, подібне розростання найбільш явним чином відбувається на визначеній стадії розвитку постіндустріальної економіки, яка носить назву «фінансова економіка». На цій стадії виникає й більше передумов для зростання фінансових потоків, посилення їх ролі на макрорівні. Таке зростання, як відомо, має окремі наслідки (як приклад, вторинне розширення фінансової інфраструктури), зокрема негативні [6;7]. При цьому, змінюється характер руху ФР. Загалом же розвиток фінансової інфраструктури, особливо на стадії фінансової економіки, базується на ускладненні її структурних елементів, появі нових складових з метою задоволення ряду потреб [1;5].

Слід відмітити, що для економіки постіндустріального типу (на стадії фінансової економіки) характерним є явне виникнення процесів фінансіалізації. Останні характеризуються випереджаючим, стрімким розвитком фінансового сектору економіки поряд з реальним. При цьому, як відомо, фінансіалізація має доволі різновекторні наслідки [2;6;7].

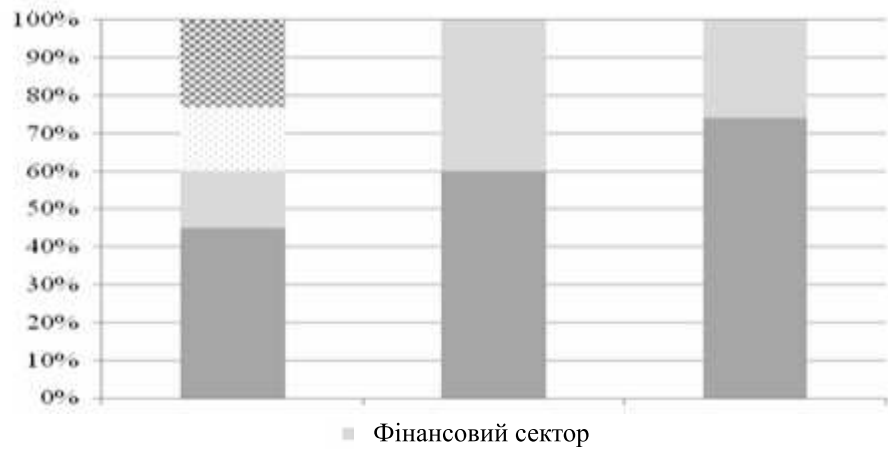

Рис. 3. Динаміка розширення частки фінансового сектору в економіці України (докризовий, кризовий та післякризовий періоди)

З рис.3 бачимо, що значне розростання долі фінансового сектору в економіці наявне саме у кризовому періоді. Це спричинено надмірним накопиченням диспропорцій за векторами використання ФР. Зменшення долі реального сектору та відповідне розростання фінансового відповідає тенденціям світового масштабу. Згідно цьому, переважним чином відповідні ресурси активно спрямовуються до фінансового сектору. Важливо, щоб такі ресурси ефективно використовувались на цьому етапі [2;3;6]. Зважаючи на посилення ролі, значення вітчизняного фінансового сектору в економіці, представимо на рис.4 його структуру на базі Системи національних рахунків (System of National Accounts, 2008) [8].

Рис. 4. Структура фінансового сектору України у відповідності до Системи національних рахунків
(складено на основі [8])

Отже, у вітчизняній економіці останні десять років спостерігається явна невідповідність розвитку реального та фінансового її секторів, їх відносна несталість. Остання обумовлюється, у тому числі, й процесами трансформаційного характеру. Загальна активізація руху ФР у економіці України обумовлена світовими тенденціями. Такий рух носить в переважній мірі екстенсивний характер. Межі активізації руху ФР обумовлені, як правило, ступенем розвинутості фінансової інфраструктури. На сьогодні основним результатом функціонування такої інфраструктури є перерозподіл ресурсів переважно у бік фінансового сектору, що виступає її складовою. Це обумовлює відповідні зміни структури (насамперед інституційної) вітчизняної економіки. Наслідком останнього виступає трансформація механізму руху досліджуваних ресурсів у контексті розвитку економіки України [1;4;5].

В умовах домінуючої ролі фінансових потоків у забезпеченні розвитку економіки країни та стабілізації ділової активності на післякризовому етапі важливого значення набуває своєчасна ідентифікація так званих диспропорцій у русі ФР, оцінювання їх рівня. Таке оцінювання дасть можливість мінімізувати їх негативні наслідки в економіці.

Висновки. Однією з характерних рис інфраструктури, яка відіграє роль у економічному розвитку є її усталеність. З однієї сторони, фінансова інфраструктура впливає на рух ФР на макrorівні, а з іншої – посилення рухливості ФР обумовлює розростання такої інфраструктури. Завдяки останньому відбуваються зміни й у структурі економіки в цілому. Сучасні післякризові умови господарювання характеризуються випередженням розвитку фінансового сектору економіки поряд з іншими її секторами. Це обумовлює посилення процесів фінансіалізації та потребує розробки системи дієвих заходів щодо мінімізації її негативних наслідків. Паралельно з випереджаючим розвитком фінансового сектору повинно відбуватись й зростання ефективності використання ресурсів. Також важливого значення в сучасних післякризових умовах господарювання набувають питання ідентифікації диспропорцій у русі ФР, своєчасного їх оцінювання.

Література.

1. Львовичкін С. Фінансова інфраструктура ринкової економіки: концептуальні підходи / С. Львовичкін, В. Опарін, В. Федосов // Економіка України. – 2008. – № 11. – С. 57–71.
2. Малютін О. К. Оцінка фінансового сектору та його значення в економічному розвитку України / О. К. Малютін // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 92–100.
3. Мегатренды мирового развития / под ред. М. В. Ильина, В. Л. Иноземцева; Центр исследования постиндустриального общества. – М.: Экономика, 2001. – 295 с.
4. Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи) / [В.М. Гесць, М. І. Зверяков, А. А. Гриценко, Б. Є. Кваснюк та ін.]/ За ред. акад. НАН України В. М. Гейця; Ін-т екон. Прогнозування. – К.: Логос, 1999. – 499 с.

